

EN UDENRIGSANALYSE

ANALYSER OG NETVÆRK PÅ TVÆRS AF LANDEGRÆNSER

MAJ 2018

KOMMER DANMARKS
UDENRIGSPOLITIK TIL AT
HOLDE FLYGTNINGE UDE?

IDA CROFF

DET LIBERALE
MERITOKRATI
ER BLEVET EN
AFRIKANSK
SYGDOM

SIMON HJORTDAL

DEN GLOBALE
MAGTKAMP OM
DET STORE ARKTIS

THEA RASMUSSEN

INDIEN SOM
GLOBAL
STORMAGT

KRESTEN NIELSEN

DANMARKS
UDSIGTER I
BREXIT-
FORHANDLINGERNE

MARTIN ARMBRUST

Indhold

Thea Rasmussen

- 1 Den globale magtkamp om det store Arktis

Simon Rasmussen

- 7 Demokratiets død i Myanmar

Ida Croff

- 13 Kommer Danmarks udenrigspolitik til at holde flygtninge ude?

Kresten Lune Nielsen

- 19 Indien som global stormagt

Simon Hjortdal

- 25 Det liberale meritokrati er blevet en afrikansk sygdom

Martin Armbrust

- 35 Danmarks udsigter i brexitforhandlingerne

Anne Marie Dixen Burgdorf

- 40 Surrogatmoderskab i national og international kontekst

Velkommen

Hvem er UA?

UA er en organisation med to mål:

- 1) At publicere nuancerede analyser og artikler for alle
- 2) At skabe et arbejdsnetværk for alle udenrigs-interessererede uanset hvor i verden de befinder sig.

Vi beskæftiger os med emner, der går ud over Danmarks grænser, men ligeledes internationale emner, der påvirker Danmark og livet herhjemme. Målet med vores analyser og artikler er at belyse kompleksiteten af nutidige internationale problemstillinger på en ukompliceret måde. Vi ønsker, at alle skal kunne læse og forstå vores analyser, da viden ingen grænser må have, men skal udbredes til alles fornøjelse og interesse.

Besøg vores hjemmeside på:
www.en-udenrigsanalyse.dk

I dette tredje nummer af UA-magasinet ser vi nærmere på politiske stridigheder og strategier.

Vi starter med den globale magtkamp i Arktis, hvor Thea Rasmussen dykker under isen og ser på, hvordan de nye muligheder i Arktis kan generere nye sikkerhedspolitiske stridigheder mellem de lande, der gør krav på territorium og ressourcer i området. Simon Rasmussen peger efterfølgende kompasset mod Myanmar, hvor han gennemgår de politiske kampe og den humanitære krise, som Aung San Suu Kyi og Rohingyaerne står overfor. Han følges af Ida Croff, som har sat sig ned med Danmarks nye Udenrigs- og Sikkerhedspolitiske Strategi, og set nærmere på de konsekvenser strategien kan få for flygtninge og nærområdet. Kresten Nielsen tager os tilbage til det pulserende liv i Asien, hvor han gennemgår Indiens ambitioner om at blive en global stormagt, samt de forhindringer, der ligger i vejen for denne ambition. Simon Hjortdal zoomer efterfølgende ind på de personlige ambitioner, der findes i Afrika og i Europa, og hvordan liberalismens grundprincipper påvirker flygtningestrømme og flygtningereformer. Han er fulgt af Martin Armbrust, som diskuterer Danmarks fremtidige rolle i det uroplaget EU, mens Anne Marie Burgdorf tager os tilbage til livets begyndelse og ser på brugen af surrogatmoderskab i et nationalt og internationalt perspektiv.

Tak, fordi du har valgt at læse vores magasin. Husk at du kan følge os på Facebook og Twitter, hvor vi løbende publicerer nyt fra vores dygtige skribenter.

Med venlig hilsen
Camilla Edemann Callesen
Grundlægger og Redaktør

En ny, global magtkamp udspiller sig i disse år. Det er magtkampen om Arktis. Centralt i konflikten står bl.a. Danmark, der siden 2014 har gjort krav på et 895.000 km² stort område i det kolde nord. Samtidig gør fire andre arktiske nationer krav på områder i samme region, herunder Rusland, der har gjort krav på et areal, der overlapper Danmarks kontinentalsokkelkrav. Det øgede internationale fokus på Arktis gennem de sidste 15 år har udformet nye udfordringer på flere fronter, herunder sikkerhed, internationalt samarbejde og klimaet. Men hvorfor er landene egentlig interesseret i et fjernt kontinent med et metertykt islag, og hvorfor kan kontinentalsokkelkravene forstås som en global magtkamp?

DEN GLOBALE MAGTKAMP OM DET STORE ARKTIS

I august 2011 udarbejdede Udenrigsministeriet, med daværende udenrigsminister Lene Espersen i spidsen, en rapport omhandlende strategien for Danmarks engagement og adfærd i Arktis. Rapporten, kaldet "Kongeriget Danmarks Strategi for Arktis 2011-2020", forsøger at motivere for

Danmarks strategiske prioriteter i regionen, samt hvordan Danmark herunder vil styrke det internationale samarbejde. Udover at der bor omkring 100.000 mennesker under Rigsfællesskabet i den arktiske region, heriblandt indbyggere fra rigsdelen Grønland og Færøerne, har Danmark økonomiske interesser i at få opfyldt et tilfredsstillende kontinentalsokkelkrav (som refererer til den undersøiske undergrund, der strækker sig ud fra et kontinent og som får et land til at "fortsætte" under havets overflade) i Arktis. Rapporten lægger især vægt på, at der er et stort økonomisk potentiale i den arktiske region, og at dette kan udnyttes til fordel for udvikling og øget vækst. Det økonomiske potentiale kommer primært fra de store olie- og gasressourcer, som området skønnes at have, baseret på videnskabelige undersøgelser fra US Geological Survey. Faktisk skønnes det, at Arktis kan rumme op mod 30% af verdens ikke-fundne gasforekomster og omkring 10% af olieforekomsterne.

Til trods for interessen i gas og olieressourcerne, lægger den danske rapport vægt på, at al aktivitet i Arktis skal tilgodes klimaet. I relation til dette, ligger en strategi om energiforsyningsikkerhed i vedvarende energikilder med et mål om bæredygtig forsyningssikkerhed, der skal mindske udledningen af luftforurening og drivhusgasser. Danmark har ligeledes en interesse for området med ønske om erhvervsudvikling. En nyere rapport i forbindelse med regeringens nye udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi for 2017 og frem lægger især vægt på at gennemføre planerne for Arktis med respekt for både Danmark, Grønland og Færøerne og deres forskellige lovgivninger. Igennem initiativer som en årlig 'Arktisk Dialog' skal samarbejdet i Arktis sammen med de øvrige lande styrkes. Regeringen ønsker at introducere en tredelt plan for den økonomiske udvikling i Arktis. Det første vil være en styrkelse af den multilaterale indsats i form af et særligt Arktisk Råd, hvor den økonomiske udvikling skal stå centralt på dagsordenen. I forlængelse af dette vil regeringen etablere en arktisk finansieringsfacilitet. Til sidst ønskes fokus på markedsmulighederne for det grønlandske og færøske erhvervsliv og muligheden for et eksportfremstød på de væsentligste markeder.

Hvorfor kampen om Arktis er et sikkerhedsdilemma

Ikke kun Danmark har budt ind på en del af Arktis. Fire andre arktiske nationer, Rusland, USA, Canada og Norge, har ligeledes underskrevet Ilulissat-erklæringen af d. 28. maj 2008. De fem arktiske nationer har skrevet under på, at de vil handle ansvarligt i udviklingen af Polarhavet, og staterne har herigennem forpligtet sig politisk til at løse mulige uoverensstemmelser, herunder overlappende kontinentalsokkelkrav, gennem forhandlinger. I tilknytning hertil, har parterne erklæret, at de vil styrke deres samarbejde på en række vigtige områder – brede samarbejdet, der bl.a. finder sted i FN's Søfartsorganisation (IMO). Derudover omfatter samarbejdet også maritim sikkerhed i området og miljøbeskyttelse.

En væsentlig tilføjelse til motivationen for landenes interessesfære omkring Arktis kan hentes fra landenes identitetsfølelse med området, og her har Rusland noget væsentligt at skulle have sagt. Der bor nemlig i underkanten af to millioner russere i den arktiske region til sammenligning med 380.000 indbyggere i Nordnorge. Det samme gør sig gældende for Canada og USA, der ligeledes har befolkning i den arktiske region. Flere steder i Udenrigsministeriets udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi fra 2017 opfattes Ruslands militære tilstedeværelse i regionen som værende en generel sikkerhedstrussel – også i den arktiske region. Rusland opererer med atomdrevne ubåde, og siden 2008 har Rusland skabt en militærreform, der tilsiger øget militær indsats i det arktiske område for at

kunne imødekomme en mulig vestlig trussel. Ifølge ruslandsekspert Jørgen Staun har Rusland øget bevillinger til atomslagstyrken på nordflåden og opstillet et forsvar på 400 missiler på Kolahalvøen, der kan ramme mål både i Danmark, Sydnorge og Baltikum. Den russiske offensiv er mærkbar og blandt andet synlig, hvis man kigger på Norges forsvars- og sikkerhedspolitik, der har været præget af afspænding og afskrækkelse i mange år. Bedst har det vist sig i en markant øgning af det norske forsvarsbudget fra 2016, der indebærer køb af både kampfly, ubåde og overvågningsfly, samt en styrkelse af grænsevagten på grænsen mellem Rusland og Norge. Flere steder i Udenrigsministeriets udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi fra 2017 omtales Rusland som en potentiel

trussel i kraft af dens militære tilstedeværelse både i Østersøregionen og i den arktiske region. Forsvarets Efterretningstjeneste bekræfter i en analyse af Danmarks sikkerhedspolitiske udfordringer frem mod 2030, at opgøret om Arktis kan blive en kilde til uro i det dansk-russiske forhold. En af de fremhævede problematikker er her, at Danmark har budt ind på områder, der overlapper de russiske kontinentalsokkelkrav. Det betyder, at Rusland kan forvente at få en afgørelse på kravene før Danmark, og hvis afgørelsens udfald bliver, at både Danmark og Rusland får godkendt kravene, vil man skulle løse det gennem en bilateral forhandling. Man kan frygte, at Rusland vil opfatte dette som en bevidst modaktion mod en potentiel russisk revanchisme. Desuden mener den russiske

ambassadør i Danmark, Mikhail Vanin, at Danmarks NATO-bidrag i de senere år fører til, at Danmark bliver opfattet som en potentiel trussel for russerne.

Fremtiden for Arktis og de Arktiske Nationer

Så vidt en belysning af Arktis som en

afværge militære trusler, samtidig med en småstat som Danmark, der opruster i Baltikum, læner situationen sig mere og mere op ad det førnævnte sikkerhedsdilemma. Hvorvidt en reel konflikt vil udspille sig er dog tvivlsom, når parterne har underskrevet og er forpligtet til Ilulissat-erklæringen fra 2008. Tilmed har Rusland en økonomisk interesse i, at Arktis forbliver et lavspændingsområde, således det er muligt at udføre olieboringer og naturgasudvindinger i god ro og orden. Det hele ændrer dog ikke ved det faktum, at Rusland opfatter NATO (og USA) som ekspansive og potentielle trusler. Så hvilken fremtid står de arktiske stormagter overfor i relation til hinanden?

Det kan vise sig at være meget sandsynligt, at magtkampen om Arktis bliver et stormagtsspil mellem USA og Rusland, der med nuancer fra den kolde krig vil blive en stormagtskonflikt mellem den russiske revanchisme og den liberale

"En af de fremhævede problematikker er her, at Danmark har budt ind på områder, der overlapper de russiske kontinentalsokkelkrav."

nyligt fremkommen scene for magtutfoldelse, er det i et klassisk international politiks-perspektiv naturligt at opfatte magtkampen om Arktis som et klassisk sikkerhedsdilemma jf. realismen. Realismens grundpræmis er, at stater opererer i en kontekst af internationalt anarki, og derfor vil en stats 'selvhjælp', for at afvige en trussel fra andre stater, blive opfattet som aggressivt og fjendtligt. Med et Rusland, der opruster, for at ekspandere til egen fordel samt

verdensordens politihund. Alt imens småstaterne, herunder Danmark, må se til fra sidelinjen. En mere positivistisk synsvinkel på sagen er, at mens Danmark venter på afgørelsen fra FN's sokkelkommission, må Rusland nødvendigvis langsomt aftage sin militære tilstedeværelse i Arktis med henvisning til Ilulissat-erklæringens bestemmelse om, at mulige uoverensstemmelser skal afklares gennem forhandlinger.

Det er muligt at fraskrive sig sikkerhedsdilemmaets grundpræmis, hvis blot Danmark, Norge og Canada lader Arktis forblive et lavspændingsområde, hvor Rusland må opruste for ingen nytte.

Skrevet af Thea Rasmussen

Thea læser Statskundskab på Københavns Universitet. Hendes politiske interesseområder er international politik, herunder sikkerhedspolitik, krig og fred, udenrigspolitik, internationale magtbalancer og de centrale teorier, realisme og liberalisme, i international politik.

Folkemord, borgerkrig og konflikt kendetegner Myanmar i medie billedet i disse dage. Et land, som tidligere tiltrak et demokratisk håb fra det meste af verden, er nu endevendt af de etniske konflikter, der har plaget det siden slutningen af koloniseringen.

DEMOKRATIETS DØD I MYANMAR

Den nuværende konflikt mellem det muslimske mindretal Rohingyaerne og styret kaldes en etnisk udrensning. Aung San Suu Kyi, lederen af det demokratiske parti National League for Democracy, kritiseres for at være tilbageholdende med at udtale

"Rohingyaerne blev en del af Myanmar, da landet stadig hed Burma og var under britisk kolonisering."

sig om emnet, hvilket hun muligvis er for at beholde de forbedrende relationer med militæret og dets leder, Min Aung Hlaing.

Den Etniske Udrensning

Den 25. august i år begyndte militæret at afbrænde landsbyer og myrde Rohingyaer i den vestlige stat Rakhine. Rohingyaerne er Myanmar's muslimske mindretal, som taler med dialekten ruaingga, der adskiller sig fra dialekten hos resten af befolkningen. Den etniske udrensning varede i fire måneder, hvor de værste drab skete fra d. 25. august til d. 1. september. Satellitbilleder viser, hvordan landsbyer systematisk bliver brændt ned, formentlig for at fjerne mulighederne for, at Rohingyaerne har et hjem at vende tilbage til. Udtalelser fra højtstående militærpersonel siger, at styrkerne kun gik efter soldater i oprørske Rohingya-militser, men dem, som nåede over grænsen til Bangladesh fortæller, hvordan det nationale militær voldtog kvinder og dræbte børn. Det er svært at få et tal på, hvor mange er blevet slået ihjel og hvor mange er på flugt, men indtil videre er 620.000 flygtet til Bangladesh.

Rohingyaerne er statsløse, da Bangladesh er tilbageholdende med at give dem statsborgerskab, og mange af dem har ikke papirer på, at de er født i Myanmar. Yderligere anerkendes de ikke som statsborgere i Myanmar, hvor store dele af befolkningen kalder dem 'Bengali', med reference til, at de hører hjemme i Bangladesh. I Myanmar lever store dele af den tilbageværende

muslimske minoritetsbefolkning i lejre, hvor der er udgangsforbud. Udrensningen har været fokuseret på kulturelle og religiøse ledere, og andre højtstående personer med indflydelse inden for befolkningsgruppen. Statuer, moskeer og andet, som refererer til Rohingyaerne, er blevet fjernet. Skoler som tidligere havde et flertal af minoritetsbefolkningen er lukket, med anklagen om, at de fungerede som træningslejre for militante oprørere. Man har ikke set en lignende folkevandring af én befolkningsgruppe over så kort periode siden Rwanda-massakren i 1994.

Østpakistan, som var muslimsk. I stedet valgte briterne, at landet skulle blive ved med at være samlet og de gav Burma sin uafhængighed i 1948.

I 1962 overtog Union Revolutionary Council styringen ved et militært kup og landet var ledet under et socialistisk etparti diktatur indtil 1988, hvor den daværende forsvarsminister, Saw Maung, overtog efter store pro-demokratiske demonstrationer. Han lovede at tage de første skridt mod et demokratisk land. Det militante styre vedtog desuden i 1989, at landet skulle skifte navn fra Union of Burma til Union of Myanmar, et skift, som er meget omdiskuteret.

"Man har ikke set en lignende folkevandring af én befolkningsgruppe over så kort periode siden Rwanda-massakren i 1994."

Det Voksende Had

Rohingyaerne blev en del af Myanmar, da landet stadig hed Burma og var under britisk kolonisering. Briterne opfordrede Rohingyaerne til at slå sig ned i landet, en strategi, som under koloniseringen var en metode til at forebygge modstand, da en splittet befolkning var nemmere at kontrollere. Den etniske befolkning i Myanmar mener derfor, at Rohingyaerne er indvandrere, som ikke har nogen plads i landet.

Hadet mellem befolkningsgrupperne menes at stamme fra 2. verdenskrig, hvor Rohingyaerne holdt med briterne, og den buddhistiske befolkning støttede Japan.

Minoritetsbefolkningen håbede på, at Rakhine, hvor de fleste af dem slog sig ned, kunne blive en del af

Den demokratiske bevægelse i Myanmar var imod dette skift, fordi det var det illegitime militante styre, som besluttede det. Der er også stor usikkerhed i det internationale samfund om, hvad man skal kalde landet. FN kalder det Myanmar, fordi medlemslandene selv bestemmer, hvad de vil hedde. USA kalder landet for Burma, da NLD støtter det, og USA mener, at partiet uretmæssigt fik frataget sig magten af den militæriske junta. Problematikken med hvad man skal kalde landet kommer derfor i høj grad fra, at det tidligere var et tegn på, hvilken side man var på. "Myanmar" hvis det var det militæriske styre, og "Burma", hvis det var den demokratiske bevægelse. I 1990 afholdtes det lovede valg, hvor National League for Democracy (NLD), og Aung San Suu Kyi, vinder

80% af sæderne i parlamentet. Saw Muangs magt i transitionsregering er faldende, og hans løfter om at respektere den nye regering bliver ikke indfriet. I stedet erklærer militæret, at valget er ugyldigt. Hardliners, de personer som går ind for en stærk militærestyret stat, overtog kontrollen af landet, og Than Shwe fra State Peace and Development Council overtog rollen som landets leder. Than Shwe var Myanmar's leder indtil 2011, hvor førnævnte Min Aung Hlaing overtog posten som militærets øverste leder.

Forfatningen

Åbningen for frie valg kom under etableringen af den nye forfatning, som blev vedtaget ved en tvivlsom folkeafstemning i 2008. Forfatningen åbnede op for et House of Representatives, og et House of

Nationalities, et tokammersystem mægen til det vi kender fra Storbritannien. National League for Democracy var dog stærke modstandere af forfatningen, da den gav militæret forfatningssikret politisk magt. Forfatningen sagde, at 25 % af sæderne i parlamentet gik til militæret, én af vicepræsidenterne skulle udpeges af militæret og tre af de vigtigste ministerier, indenrigs-, grænseaffære-, og forsvarsministeriet gik til militærets kandidater. Militærets stærke politiske position er altså cementeret i forfatningen, hvorfor magten hos de folkevalgte er tvivlsom. Ved valget i 2015 vandt NLD størstedelen af sæderne, og deres kandidat blev præsident. Aung San Suu Kyi kunne ikke selv blive præsident, da det er imod forfatningen, at hun er gift med en udlænding.

Aung San Sun Kyis Valg Mellem Konflikter

Aung San Sun Kyis popularitet stammer blandt andet fra, at hun sad i husarrest i 15 år i perioden mellem 1989 og 2010, fordi hun nægtede at forlade Myanmar, hvilket har sikret hende stor sympati. Hun vandt Nobels Fredspris i 1991 og hendes far, Aung

internationale presse for at 'ligge under' for Rohingyaerne, hvorfor ethvert tiltag i landet, som favoriserer minoritetsbefolkningen, er yderst upopulært. Selv medlemmer fra Aung San Sun Kyis eget parti, NLD, har udtalt deres støtte til militærets handlinger. Heriblandt har velfærdsministeren og NLDs ansvarlige for området, hvor udrensningen sker, udtalt til New York Times:

"There is no case of the military killing Muslim civilians,... Muslim people killed their own Muslim people".

En af NLDs talpersoner har ligeledes udtalt til New York Times:

"We ask the international community to acknowledge that these Muslims are illegal immigrants from Bangladesh and that this crisis is an infringement of our sovereignty... This is the most important thing with the Rakhine issue".

"Militæret har stor mulighed for at tage magten tilbage fra de folkevalgte"

San, var en af arkitekterne bag landets uafhængighed og anses som en faderfigur hos befolkningen. Hendes popularitet sikrede, at hun blev en vigtig del i landets nye ledelse ved udnævnelsen til den nye rolle som 'State Counsellor'. Aung San Sun Kyis stilhed omkring udrensningen af Rohingyaerne er i høj grad et valg mellem to onder. Rohingyaerne er yderst upopulære blandt den etniske befolkning, og militærets opbakning stiger i takt med udrensningen. Befolkningen anklager den

Aung San Sun Kyis må derfor vælge mellem at stå udenfor udrensningen, og fravælge at agere på den, eller gå aktivt ind for at stoppe den, og risikere, at landet overtages af et militær, hvis popularitet er stigende. Landets lange historie som et militært diktatur har gjort, at dets placering på en demokratiske vippe er yderst usikker.

Militæret har stor mulighed for at tage magten tilbage fra de folkevalgte, med deres store magt i parlamentet, men vil

*"Aung San Sun Kyis stilhed omkring
udrensningen af Rohingyaerne er i høj grad
et valg mellem to onder."*

være tilbageholdende med at gøre det, fordi det vil se dårligt ud i den internationale presse. Hvis deres opbakning bliver ved med at stige, er det ikke utænkeligt at Aung San Sun Kyi kommer til at stå i en endnu mere presset situation.

Men hvad vælger man også, når valget står mellem at beskytte et folkefærd for masse mord og forfølgelse i dag, eller at risikere, at resten af befolkningen ender i en diktatorisk stat, og dermed vil blive ofre for masse mord og forfølgelse i fremtiden? Uanset hvad hun har tænkt sig, har de mange år, hvor Aung San Sun Kyi selv var forfulgt formentlig betydning for hendes svar.

Skrevet af Simon Rasmussen

Simon studerer statskundskab i Århus. Hans interesseområde er konfliktanalyse og konflikthåndtering.

I Danmarks nye udenrigs – og sikkerhedspolitiske strategi for 2017-18 finder vi 5 hovedudfordringer for de kommende år. Som et resultat af de seneste års stigende migrationsstrømme mod Europa, er migration blevet sat højt på dagsordenen, og vi finder derfor ”migration, ustabilitet og terrorisme” som et af regeringens 5 prioriterede indsatsområder. Dette er et område som blandt andet fokuserer på at mindske migrations- og flygtningepresset, samt terrortruslen ved at styrke nærområdeindsatsen i Mellemøsten og Afrika. Eller som Danmarks udenrigsminister Anders Samuelsen, udlægger det, er regeringens primære fokus, at opnå ”mindre terror, mere frihed og mere frihandel”.

KOMMER DANMARKS UDENRIGSPOLITIK TIL AT HOLDE FLYGTNINGE UDE?

I området inden for migration, ustabilitet og terrorisme, har regeringen fokus på at skabe en fremtid for flygtningene og migranterne i deres hjemlande, samt at kontrollere adgangen til Danmark. Endvidere, vil regeringen bekæmpe terrororganisationer "gennem militære og civile samtænkte

"Som et resultat af de seneste års stigende migrationsstrømme mod Europa, er migration blevet sat højt på dagsordenen"

indsatser". Dette indebærer initiativer såsom at tilbyde unge alternativer til radikaliserings og voldelig ekstremisme. I forhold til 'ustabilitet' lægger regeringen vægt på styrkelsen af partnerskaber, såsom det "Dansk-Arabisk Partnerskabsprogram" for at "fremme bedre regeringsførelse og økonomiske muligheder i Mellemøsten og Nordafrika", med særlig fokus på fire lande: Marokko, Tunesien, Jordan og Egypten. I tillæg til at "fremme god regeringsførelse og sikre økonomiske muligheder" vil der ydermere være fokus på unge og kvinder i Mellemøsten og Nordafrika. Under temaet 'migration' er der hovedsageligt fokus på bistand; fra økonomisk bistand til bistand af migrationseksperter, udsendelsesattachéer og diverse repræsentanter. Derudover, handler den økonomiske bistand om at bruge de ubrugte økonomiske midler på "langvarige kriser, tørke, migration og befolkningsudvikling", samt at give økonomisk bistand til lande, der tilbagetager afviste asylansøgere, og til styrkelsen af indsatser, der fremmer frivillig udrejse.

Strategien foreslår således flere tiltag i u-landene. Men hvad der er bemærkelsesværdigt er, at strategien ikke nævner den nuværende flygtningekrise, som finder sted udenfor Europas landegrænser. Sagt på en anden måde; regeringen mangler at komme med konkrete initiativer for behandlingen af de nuværende flygtninge der befinder sig på rejsefod. Det eneste som peger i den retning, er initiativet om at støtte op om "EU's arbejde med migrationspartnerskaber", der virker til at referere til aftaler som for eksempel "Tyrkiet-EU aftalen" og "Migration Partnership Framework". Aftalen mellem Tyrkiet og EU går ud på, at nye flygtninge og migranter der befinder sig i Grækenland skal, nu i en begrænset periode, returneres til Tyrkiet. Til

gengæld er Tyrkiet blevet lovet økonomisk bistand; 6 milliarder euro totalt, samt visumfrihed for tyrkere, og hurtigere forhandlinger om et EU-medlemskab for Tyrkiet. Amnesty International har anklaget aftalen for at være en katastrofe og migrationsforskeren Martin Lemberg-Pedersen ved Aalborg Universitet har argumenteret for, at flygtningeaftalen også virker til at være en afskrækkelsesstrategi for at skræmme fremtidige flygtninge væk. Desuden har aftalen skabt utilfredshed i lande, som allerede har taget imod flygtninge over flere år uden økonomisk bistand. Tag for eksempel Kenya, som sidste år truede med at lukke Dadaab

succes. Kritikken går ud på, at aftalen blot vil fodre korruption i de påvirkede lande. Udover dette, har mange af samarbejdslandene en lang tradition for at bryde med menneskerettighederne og meget tyder derfor på, at flygtningene ikke vil kunne leve i sikkerhed i disse lande. Når man tager den udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi for migration, ustabilitet og terrorisme samt de nye aftaler i betragtning, får man en stærk opfattelse af, at Europa og Danmark er gået over til en strategi, hvor de hellere vil forsøge at forbedre situationen for flygtninge og migranter i deres hjemland, samt i andre ikke-Europæiske lande, fremfor at hjælpe

"Når man taler om flygtninge er spørgsmålet om pladskapaciteten i et givent landet, sjældent et problem. Det er derimod integrationen af de nye landsmænd"

flygtningelejr, delvis fordi de ville have de samme fordele som Tyrkiet blev lovet. Hvis flere lande ser dette som en mulighed for at modtage økonomisk støtte fra EU, vil det ende med, at ingen tager imod flygtninge uden økonomisk bistand til gengæld. Eftersom EU ikke vil kunne fortsætte med at købe migrationsaftaler for en slik, som EU kunne med Tyrkiet-aftalen, kan aftalen derfor skabe store problemer i international sammenhænge. "Migration Partnership Framework" er et lignende koncept. Aftalen, som blev sat i værk for et år siden går ud på, at EU skal samarbejde med udviklingslande i Afrika og Mellemøsten ved at give dem bistand for at tage imod flygtninge og migranter. Denne aftale har også modtaget kritik, til trods for at EU selv påstår, at den for så vidt har været en

dem som er på vej mod Europa.

Spørgsmålet om integration og ansvarsforflygtigelse

Den såkaldte flygtningekrise i Europa har ikke bare lagt pres på enkelte lande, men også på det Europæiske samarbejde. I denne situation har Danmark været nødsaget til både at agere i forhold til statens interesser, Danmarks rolle i det Europæiske samarbejde, samt Danmarks rolle i det internationale samarbejde. Siden 2015 er omkring 1 million flygtninge og migranter ankommet til Europa over Middelhavet. Det lyder ekstremt, men når man tænker på, at der i dag er 65.3 millioner mennesker, der har måtte forlade deres hjem grundet en konflikt eller fattigdom, er 1 million ikke meget. De som trodser farlige flygtningeruter for at komme over til Europa, er

hovedsageligt fra Syrien, Irak og Afghanistan, altså lande hårdt ramt af krig. Selvom forfærdelige historier om de der har mistet livet har spredt sig, og flygtningene godt kender til faren der møder dem hvis de trodser lange distancer på vand, prøver mange fortsat. Det siger noget om, hvor kritisk situationen i deres hjemland er. Ydermere er kampen for de som overlever den lange og traumatiske vej over til Europa, langt fra ovre når de ankommer til et givent EU-land. Det er kun få, der får opholdstilladelse, og hvis de ikke er fra Syrien er chancen for dette endnu mindre.

Foruden dette, er mødet med en helt anden kultur endnu en udfordring som møder mange af flygtningene. Derfor, er det nødvendigt for regeringen at

finde måder, hvorpå de kan gøre det nemmere for flygtninge at tilpasse sig i det danske samfund og den danske kultur. Når man taler om flygtninge er spørgsmålet om plads-kapaciteten i et givent land, sjældent et problem. Det er derimod integrationen af de nye landsmænd. Et tydeligt initiativ for integration af de nyankommne er derfor meget vigtig, og hører naturligvis hjemme når man taler om migration. Dette kræver derfor en stærk indsats mellem Danmarks udenrigs- og integrationsstrategier. Der har altid været mennesker på flugt, men Europa har i langt tid ikke lagt særligt mærke til denne globale krise eftersom vi ikke havde det store pres udenfor vore egne grænser. Nu da vi har følt og set presset, er mindskelsen af migration- og flygtningepresset derfor placeret

øverst på listen over initiativerne for 2017-18. Dette vil som sagt opnås ved at styrke grænserne, samt at oprette samarbejdsaftaler med Tyrkiet og andre ikke Europæiske lande. Men lande som Libanon, Irak, Jordan, Nordafrika og Egypten, for at nævne nogle, har selv en alvorlig flygtningesituation, som langt overgår det Danmark står overfor. I de fem nævnte lande, befinder der sig over 4 millioner syrere. Og det er kun antallet af syrere. Udover dette er lande som disse under stort pres grundet interne forhold og spændinger, som kun få Europæiske lande har. Selvom de modtager økonomisk bistand fra Europa vil et større flygtningepres højst sandsynligt yderligere forværre situationen i disse udviklingslande. Hvilket er paradoksalt i og med, at Danmark også arbejder for et styrket nærområdet.

Kortsigtede og langsigtede løsninger

Flere af regeringens tiltag er fokuseret på løsninger som snarere har langtidseffekter fremfor løsninger, der vil kunne løse de kortsigtede udfordringer Danmark og flygtningene står overfor. Denne manglede balance mellem de korte- og langtidssigtede løsninger skaber uorden. Tag for eksempel initiativet der lyder sådan her; "Regeringen vil arbejde for at mindske migrations- og flygtningepresset samt terrortruslen mod Europa og Danmark. Det kræver en styrket nærområdeindsats for at fremme stabilitet, vækst og udvikling i Mellemøsten og Afrika samt en bedre sikring af Europas grænser". At sikre Europas grænser hjælper måske på flygtningepresset i Europa og derved mindskes antallet af ankomne til Danmark, men det er ikke en løsning på selve flygtningekrisen. Imens er

"Flere af regeringens tiltag er fokuseret på løsninger som snarere har langtidseffekter fremfor løsninger, der vil kunne løse de kortsigtede udfordringer Danmark og flygtningene står overfor"

det at "fremme stabilitet, vækst og udvikling i Mellemøsten og Afrika" en strategi som vil tage flere år. Regeringen argumenterer for, at de vil løse problemerne i de ustabile krigslande, og derved sikre at mennesker ikke er tvunget til at flygte derfra længere. Men dette vil aldrig kunne løse den situation som de nuværende flygtninge befinder sig i.

Der er flere gode tiltag i strategien. Men et stort og omfattende tema såsom "migration, ustabilitet og terrorisme" omhandler ikke kun politik. Det er også et humanitært problem. Strategien mangler derfor konkrete initiativer for, hvordan Danmark skal behandle de mennesker som allerede er på flugt og de, som

venter på at deres ansøgning skal blive behandlet. Derudover, vil sikringen af Europæiske landegrænser ikke løse flygtningekrisen. Det vil kun flytte krisen sydover, noget som vil generere flere urolige situationer i kritiske regioner, som i sidste ende kan danne yderligere grobund for, at folk flygter.

Skrevet af Ida Croff

Ida læser til en bachelor i Language and International Studies på Aalborg Universitet. Hendes interesseområde er blandt andet internationale relationer, samt international politik.

INDIEN SOM GLOBAL STORMAGT

"Grundlaget for Indiens ambitioner om at blive en global stormagt er selvfølgelig den dynamiske økonomi"

Det indiske befolkningstal har rundet 1,3 milliarder mennesker, hvilket gør landet til det næstmest befolkningsrige land i verden kun overgået af Kina. Indien karakteriseres derfor ofte som verdens største demokrati. Allerede i 2027 forventes Indien at være verdens mest folkerige nation. Ydermere er Indien på nuværende tidspunkt verdens syvende største økonomi og forventes at være verdens næststørste i 2050. Inderne har derfor et kæmpe potentiale for at blive en global stormagt, men det er en stor mundfuld, for et land som stadig står overfor massive udfordringer.

Indien er heterogent sammensat religiøst, kulturelt og sprogligt, hvilket presser sammenhængskraften i landet, hvor mere end 270 millioner indere stadig lever under den absolutte fattigdomsgrænse. For at udnytte Indiens globale potentiale er der behov for strategisk styring af det enorme land. Premierminister Narendra Modi

(Bharatiya Janata Party) kom til magten i 2014, og han har vist sig som en karismatisk og stærk leder, der har udstukket en strategisk retning for, hvordan Indien skal blive global stormagt i 2047 – 100 år efter Indiens uafhængighed.

Buldrende økonomi

Grundlaget for Indiens ambitioner om at blive en global stormagt er selvfølgelig den dynamiske økonomi. De økonomiske fremskridt i Indien skyldes ikke mindst en reformkurs indledt i 1991, hvilket har seksdoblet landets BNP pr. indbygger fra 1991 til 2017. En ung og voksende befolkning vil med stor sandsynlighed virke befordrende for yderligere økonomisk vækst for Indien. Der er imidlertid også en række udfordringer for den indiske økonomi, som Modi må tage hånd om, hvis den økonomiske vækst skal fortsætte i samme takt. Manglende ligestilling står i vejen for fuld udnyttelse af arbejdsstyrken, da mange kvinder ikke er en integreret

del af arbejdsmarkedet. Ligeledes eksisterer der en stor udfordring i fattigdomsbekæmpelse, herunder at give de mindst ressourcestærke indere adgang til både uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder. Derudover er Indien i stigende, men stadig begrænset, omfang integreret i den internationale økonomi. Retter man blikket mod andelen af international handel af Indiens BNP, klarer landet sig dårligere end en række øvrige asiatiske vækstøkonomier, heriblandt Kina.

Indien har stort fokus på de nære markeder i sin handelspolitik, men landet bliver nødt til at satse på bredere økonomisk integration, hvis den indiske økonomi skal fortsætte den imponerende vækst og på sigt kunne måle sig med Kinas økonomi. Der er ingen tvivl om, at Indien har leveret imponerende vækstrater de sidste mange år, men der er også udfordringer, som landet må tage højde for, hvis de skal undgå for mange økonomiske nedgangsperioder og dermed forbedre det økonomiske grundlag for at blive en global stormagt.

Regional stormagt

Indien har uden tvivl den mest vægtige økonomi i den sydasiatiske region, hvilket giver indflydelse over lande som Afghanistan, Myanmar, Bhutan, Nepal, Sri Lanka og Bangladesh. Den regionale scene har dog i høj grad været præget af massive spændinger mellem Indien og Pakistan siden delingen i 1947, hvor det store stridspunkt er en territorial konflikt om Kashmir-regionen. Skiftende indiske regeringer har forsøgt at indtage et diplomatisk standpunkt, hvor konflikten mellem Indien og Pakistan skulle løses gennem dialog.

Selv da Indien i henholdsvis 2001 og 2008 blev ramt af to store terrorangreb, der kunne linkes til den pakistanske efterretningstjeneste, afholdt Indien fra at levere modangreb. Modi har dog iværksat en langt mere aggressiv Pakistan-politik ved at udføre flere målrettede militære operationer i den pakistansk

valgte Indien at boykotte mødet i South Asian Association for Regional Cooperation (SAARC), der er en sydasiatisk organisation med sigte på at fremme det regionale samarbejde, øge samhandel og styrke den økonomiske udvikling i Sydasien. SAARC-mødet skulle afholdes i Islamabad, Pakistan, i november 2016. Modi fik imidlertid Afghanistan, Bhutan og Bangladesh til at følge trop, og de mange afbud resulterede i, at SAARC-mødet blev aflyst. Der er altså ingen tvivl om, at regionens øvrige lande i udpræget grad står på Indiens side i forhold til konflikten med Pakistan. Det er en indisk sejr, at Pakistan er isoleret på den regionale scene.

Men Pakistan forbliver et problem barn for inderne så længe, at pakistanerne har allierede uden for den sydasiatiske region. Problembarnet kan komme til at skabe uheldige bump på vejen mod at blive en global stormagt.

"Manglende ligestilling står i vejen for fuld udnyttelse af arbejdsstyrken"

kontrollerede del af Kashmir. Med Modi ved roret har Indien derfor iværksat den 'hard power'-strategi overfor Pakistan, som inderne har efterspurgt i årevis. Og Modi-regeringen tager, i modsætning til forgængerne, offentligt ansvar for de udførte operationer, hvilket viser mod og et stærkt ønske om indisk styring af konflikten.

Foruden militære operationer har Modi formået at isolere Pakistan i diverse regionale fora. Eksempelvis

Indien i multipolær verdensorden

Desuden Modis skift i Pakistan-politikken, har han iværksat et kursskifte i Indiens generelle udenrigspolitik. Indiens nye rolle inkluderer således ikke deltagelse i De alliancefrie landes bevægelse (NAM), hvilket lod sig cementere, da Modi blev væk fra NAM-topmødet i 2016 som den første indiske premierminister siden 1979. NAM opstod under den kolde krig, og sammenslutningen består af stater, som ikke er allieret

med eller mod nogen magtblok. Afbuddet signalerer derfor, at Indien ikke længere har berøringsangst overfor stormagterne på den internationale scene.

Kina er en evig årsag til hovedpine i Indien. Kina har stor økonomisk tyngde og er placeret geografisk tæt på indisk territorium. Grænseuenigheder, Kinas silkevejsinitiativ og pakistansk-kinesisk samarbejde er nogle af de største kilder til indisk frustration. Der hersker dog en anerkendelse af, at Kina er en stormagt, som Indien må forholde sig konstruktivt til. BRIKS-samarbejdet er eksempelvis en platform, der faciliterer kinesisk-indisk samarbejde. BRIKS er akronym for Brasilien, Rusland, Indien, Kina og Sydafrika – fem store spirende nationaløkonomier, der

mødes årligt for at diskutere fælles udfordringer og interesser. Ydermere øjner Indien mulighed for at opnå permanent medlemskab af FN's sikkerhedsråd, hvilket kan agere redskab til at holde kineserne i skak. Indien og Kinas relation kan dog bedre karakteriseres som rivalisering end konflikt.

I den vestlige del af verden har Indien med hastige skridt tilnærmet sig USA. Præsident Obama og Modi besøgte hinanden i henholdsvis New Delhi og Washington. Ligeledes har præsident Trump og Modi mødt hinanden ved flere lejligheder, senest i margin af møder i Sammenslutningen af Sydøstasiatiske Nationer (ASEAN) – en organisation, der promoverer flerfacetteret samarbejde i den sydøstasiatiske region. Det er fra begge

sider blevet betonet, at det bilaterale bånd mellem USA og Indien vokser sig stadigt dybere og bredere. Forholdet mellem de to lande er bedre end nogensinde. Indien anser også EU som en vigtig økonomisk magt samt en kilde til ny viden og inspiration til samfundsindretning. Derudover er der stor indisk interesse for at udbygge samarbejdet om bekæmpelse af terrorisme med både USA og EU. Pakistansk støtte til terror i Kashmir er uden tvivl på indernes dagsorden i den henseende. Historisk har Indien haft en tæt forhold til Rusland, og dette gør sig stadig gældende, selvom Putin ser skeptisk på Indiens tilnærmelser til USA. Det gode forhold mellem Indien

sikre samarbejde mellem solrige lande for at udnytte solenergien bedst muligt. Den franske præsident Macron og Modi har netop stået i spidsen for alliansens første stormøde i New Delhi i marts 2018, hvilket viser, at Indien har sat sig i førerhuset. Ydermere bidrager Indien markant til FN's fredsbevarende missioner, ligesom at landet påtager sig et stort ansvar for katastrofehjælp.

Den indiske fremtid

Overordnet set ligger Indien lunt i svinget i bestræbelserne på at blive en global stormagt. Hvis Modi skal bevæge sit land endnu nærmere opfyldelse af visionen i 2047,

"Grænseuensigheder, Kinas silkevejsinitiativ og pakistansk-kinesisk samarbejde er nogle af de største kilder til indisk frustration"

og Rusland viste sig senest i sommeren 2017, hvor de to lande indgik et strategisk partnerskab under Modis besøg i Skt. Petersborg.

Modi anskuer utvivlsomt Indien som opstigende global stormagt i en multipolær verdensorden. Modis strategiske kurs og bilaterale engagement får Indien til at fylde mere globalt. Men for at Indien for alvor kan træde ind på den store scene, så kræver det også et multilateralt engagement. Her har Modi også initieret et opgør med landets modstræbende indsats i multilaterale fora. At Indien ønsker at tage ansvar og bidrage til global udvikling og stabilitet, så man bl.a. ved Klimatopmødet i Paris i 2015, hvor Modi tog initiativ til "International Solar Alliance" – en alliance, der skal

kræver det dog fortsat høje økonomiske vækstrater samt jobs til den voksende arbejdsstyrke, herunder kvinder og Indiens fattige befolkning. På samme tid skal Modi – på trods af lederskabet af et hindunationalistisk parti – sikre sammenhængskraften i et heterogent sammensat land, der snart kan bryste sig af at have verdens største befolkning. Det kræver, at Modi fremstår som en statsmand, der samler alle indere i bestræbelserne på at transformere Indien til en vægtig stormagt. Det er ikke en umulig opgave for en mand, der anses som værende den mest populære indiske premierminister nogensinde. Derudover står Indien overfor to strategiske udfordringer, der kan vanskeliggøre vejen mod status som global stormagt. Det drejer sig om rivaliseringen med Kina og

"Mange indikationer peger i den rigtige retning for Indien, og det tyder på, at det ikke er et spørgsmål om Indien bliver en global stormagt, men snarere hvornår"

islamisk ustabilitet i nærområdet. Modi skal forsøge at finde løsninger på disse udfordringer, samtidig med at Indien skal fortsætte sit bilaterale og multilaterale engagement. Mange indikationer peger i den rigtige retning for Indien, og det tyder på, at det ikke er et spørgsmål om, Indien bliver en global stormagt, men snarere hvornår. Alligevel fylder Indien ikke meget i vestlige politikere og mediers bevidsthed, det bliver derfor spændende at se, om EU og Danmark kender vores besøgstid. Den indiske tiger er på spring, men er vi klar til at håndtere den?

Skrevet af Kresten Lune Nielsen

Kresten er kandidatstuderende i statskundskab ved Aarhus Universitet, hvorfra han også har sin bachelorgrad. Kresten har primært beskæftiget sig med international politik i forskellige afskygninger og er netop igang med at udarbejde sit afsluttende speciale om offentlighedsdiplomati i den danske udenrigstjeneste

Socialdemokratiet fremlagde i starten af februar måned, som forslag til en asyl- og flygtninge reform, en plan for, hvordan flygtninge bør håndteres på længere sigt. Det er et forslag til en ny asyl- og flygtninge reform. Med den forsøger Socialdemokratiet at signalere en ny fase i dansk asyl- og udlændingepolitik.

DET LIBERALE MERITOKRATI ER BLEVET EN AFRIKANSK SYGDOM

"Hvis man skal give et bud på, hvorfra man kan være helt sikker på, at en lind strøm af flygtninge vil komme i løbet af dette århundrede, så er det Afrika"

Ifølge partiets formand, Mette Frederiksen, er der et presserende problem i form af de næste årtiers uundgåelige folkestrømme fra det centrale Afrika. Det er der næppe nogen, der er uenige med hende i. Løsning er dog en anden sag. For løsningen er at afvise spontane asylansøgere, der møder op ved den danske grænse, for så at sende dem tilbage til dansk etablerede modtagecentre i Nordafrika. Implementeres denne løsning, vil ressourcerne være der til at håndtere de kvoteflygtninge, der må komme fra FN's kvoteflygtningesystem. 500 om året eller flere. Derudover skal der være et loft over, hvor mange flygtninge og familiesammenførte, der må modtages i Danmark.

Afrikanernes liberalisme

Hvis man skal give et bud på, hvorfra man kan være helt sikker på, at en lind strøm af flygtninge vil komme i løbet af dette århundrede, så er det Afrika.

Her vil den globale klimakrise ramme først, den vil blive statisk og den vil ramme hårdt. Mange vil argumentere for, at den er på nippet til at være uundgåelig. Ved Socialdemokratiets fremlæggelse illustrerede socialdemokraterne også dette faktum indirekte ved at vise et kort over Afrika med kontinentets nuværende menneskestrøms dynamik. Det blev understreget, hvor alvorlig en trussel den afrikanske befolkning er imod den danske levestandard. Flygtninge er enormt dyre at håndtere, hvis de skal håndteres ordentligt, så derfor kan de potentielt destabilisere og overbelaste den danske økonomi.

Hvis man på lang sigt vil undgå en massiv flygtningestrøm, så bliver man nødt til at løse de grundliggende problemer, som forårsager flygtningestrømmen i første omgang. En af disse problemer er den økologiske og klimatiske forandring,

Afrika vil blive udsat for med klimaforandringerne. Det er helt klart, at afrikanerne basalt må omlægge samfundsstrukturer og økonomi, så de tager hensyn til de nye økologiske og klimatiske forhold, den globale opvarmning forårsager. Men vestens vilje og ressourcer til at hjælpe Afrika med at blive et konkurrencedygtigt kontinent, der kan klare sådanne udfordringer, glimrer ved sit fravær. Det skal dog siges, at viljen er der, og potentialet til at finde både de materielle og kulturelle ressourcer er til at finde, hvis bare man selv leder efter dem. Problemet er, at det er der ikke mange af de globale internationale virksomheder som gør.

Afrikanere. Det kan også gavne den globale økonomi, hvis Afrika på den måde skaber værdi på det internationale marked. Der skal ikke herske nogen tvivl om, at den nye generation af afrikanere udmærket er klar over, at denne liberale tankegang er det der skal til, hvis man vil lykkes som selvstændigt menneske, og mere bredt forstået som økonomi. Det er faktisk en ideologi som er fuldstændig købt blandt unge afrikanske mænd. Dog indfinder troen blandt disse sig ikke på Afrika som et kontinent, hvor dette kan lade sig gøre. Og det er måske heller ikke så sært. Hvis man som Afrikaner sammenligner det gennemsnitlige liv nord for

"Vestens vilje og ressourcer til at hjælpe Afrika med at blive et konkurrencedygtigt kontinent, der kan klare sådanne udfordringer, glimrer ved sit fravær"

Den liberale tankegang, som er dominerende i erhvervslivet, er, at man skal forsøge at tale op til den Afrikanske befolkning og gøre dem selvbevidste om, at hvis bare de tror på det og kæmper nok for det, så vil landene på det Afrikanske kontinent kunne blive omdannet til vellykkede betydningsfulde økonomier. Den afrikanske vækst afhænger således af innovativ tænkning og handling, der kan iværksætte en revolution, der for det første nedbryder de korrupte og diktatoriske regimer og udskifter dem med demokratier, hvis grundprincipper er frihed og demokratiske værdier. For det andet skal der opbygges et økonomisk systemskifte, der giver plads til, at det frie marked kan få rum til at folde sig ud, og på den måde med den berømte usynlige hånd skabe velstand for alle

Middelhavet med den tilværelse man har, for eksempel i en forstad til den camerounske hovedstad Yaoundé, så virker livet med en penthouselejlighed i det centrale London mere lokkende. Den primære motivation for at unge afrikanere flytter mod nord og forlader deres hjemland er at skabe succes i den vestlige verden. Det vil sige den verden, der ligger nord for Middelhavet. Hvis man virkelig skal adoptere den liberale tankegang, så er det i princippet også lige meget, hvor på kloden at sådan noget foregår.

Man skal sige undskyld for det, man selv er ansvarlig for

De forhold, der skaber forudsætningerne for, at man kan lykkes som menneske og få den økonomiske og personlige succes, som den liberale tankegang forpligtiger til,

er muliggjort i vesten. Naturligvis fordi at det er dér, den har sin oprindelse, og det er derfor dér, at de politiske og sociale forhold er til det. Hvordan kan det så være, at mulighederne i éns hjemland er så ringe, at man risikerer en potentielt dødbringende tur tværs over Middelhavet? Det har længe været venstrefløjens argumentation, at

demokratiske parlamenter. Liberalisterne forstår ikke, at de skal stå til regnskab for noget, der er foregået for mere end 200 år tilbage, og det frie marked skal jo nok alligevel gribe afrikanerne til sidst.

Et eksempel på denne holdning skal man ikke længere væk end til Christiansborg herhjemme for at finde. Den siddende regering nægtede i 2016 at sige undskyld for de sociale forhold, som det grønlandske folk er under. I forbindelse med en dokumentarfilm om disse forhold, som aktualiserede emnet, var Karen Ellemann, der var social- og indenrigsminister på daværende tidspunkt, ude med en kronik i Berlingske, hvor selve overskriften var konklusionen på skriftet: *"Derfor siger staten ikke undskyld. Man skal sige undskyld for det, man selv er ansvarlig for – ikke for, hvad andre har været ansvarlige for"*. Man kan således stille sig spørgsmålet: Hvem skal så være ansvarlig? Det er klart, at den traditionelle liberalismes mantra er

"Liberalisterne forstår ikke, at de skal stå til regnskab for noget, der er foregået for mere end 200 år tilbage, og det frie marked skal jo nok alligevel gribe afrikanerne til sidst"

den afrikanske kultur blev undermineret og undertrykt, da kolonialismen invaderede og brugte Afrika som katalysator for merkantil succes. Denne måde at fortolke virkeligheden på er da også mere rationel end måden liberalisterne forstår Afrikas situation. De humanitære forhold, der er blevet til siden kolonialismens opløsning er der ingen som vil tage direkte ansvar for. Det gælder heller ikke de liberale kræfter, der arbejder både i erhvervslivet og i de forskellige vestlige

frihed under ansvar. Det har været Venstres valgslogan. Skal det forstås, at ansvar ikke gælder på tværs af generationer? Hvis svaret er ja, så må dette da true den internationale og politiske sammenhængskraft. Hvis ikke nogen vil tage ansvar for vilkårene i global sammenhæng, hvordan skal man så finde motivationen, og derfor forudsætningen for at handle på den heftige ulighed, der kan måles i den globale økonomi, og som Afrika er det primære eksempel på?

Det globale erhvervslivs logik

Denne liberale attitude kan spores på det globale plan; Det globale erhvervsliv bryder sig generelt ikke om globale politiske agendaer, men forsøger udelukkende at drive virksomheder, der er succesfulde. Det er deres primære motiv, for det er samtidigt også deres eksistensgrundlag. Deres selvforståelse er, at virksomheder er mennesker, og menneskeforståelsen blandt liberalister er, at mennesket er et afskåret, selvstændigt og egennyttigt individ, der er ansvarlig for egne handlinger og derfor skal stå til regnskab for dem. Hvis man er vidne til fiasko, så må skylden, som konsekvens af fiaskoen, ligge hos individet. Den kan ikke ligge hos andre end det ansvarlige individ, dvs. ledelsen. Hvis man ifølge liberalisterne

begynder at tillægge ansvaret en betydning, som ligger udover individet og dermed inkluderer et fællesskab af individer, begynder der at tegne sig et anderledes billede. Så bliver det automatisk socialisme. Det virker til, at der ikke findes andre forståelsesrammer end den socialistiske for liberalisten, hvis han eller hun skal forstå et fælles ansvar, der går på tværs af individer og generationer og dermed inkluderer det globale fællesskab. Men man behøver jo ikke være socialist for at forstå, hvorfor Afrikanerne flygter. Størstedelen af den mængde af mennesker, der flygter fra Afrika, er unge, som er forholdsvis ressourcestærke. De vil mere med deres liv end tilværelsen i hjemlandet kan muliggøre for dem. Disse mennesker flytter sig ikke direkte på

grund af krig, og ikke direkte på grund af klimaforandringer. Disse årsager er bestemt medvirkende, men den primære årsag er psykologisk. Der er ingen tvivl om, at liberalismen er den dominerende ideologi på det globale plan. Det er det, der retfærdiggør eksistensgrundlaget for det frie marked og lovgivningen, der faciliterer dets bevægelser på globalt plan. Liberalismen udgør som sagt også menneskets selvforståelse: Den amerikanske drøm er for længst blevet den afrikanske drøm. Konsekvensen af den kolde krigs udfald er bestemt, at den amerikanske kulturimperialisme har sejret på tværs af kontinenter. Og hvad menes der så med amerikansk

lykkelig) jo ikke kan gøres symptomatisk med penge eller materialer, men kun synliggøres ved hjælp af den adfærd, man tilegner sig og viser. Med de ord man ytrer. Den naturlige konsekvens af meritokratiet er således, at taberen helt selv fortjener at være taber, for vedkommendes arbejdsindsats, som gøres synlig, reflekterer givetvis vedkommendes status. Hvis man er medlem af den nedre amerikanske middelklasse og ikke har råd til medicin og klager derover, så skal man ikke forvente at få medfølelse, for det vil bare forringe din situation ved at bekræfte en offerrolle hos den manglende. Offerrollen forhindrer

"Den naturlige konsekvens af meritokratiet er således, at taberen helt selv fortjener at være taber, for vedkommendes arbejdsindsats, som gøres synlig, reflekterer givetvis vedkommendes status"

kulturimperialisme? Kort sagt kan det opsummeres i et enkelt begreb, som jeg vil forsøge at uddybe: Meritokrati.

Den selvfortjente taber og vinder

Et af liberalismens grundprincipper er den meritokratiske måde at vurdere menneskers værd på. Kort fortalt vurderes mennesker ud fra deres arbejdsdyder, og hvis man kan spore symptomer på succes hos et menneske i form af materiel og finansiell velstand, samt en performance af et lykkeligt liv, så er det en konsekvens af vedkommendes arbejdsindsats. Naturligvis er succes en noget individet fuldstændig selv skal stå til regnskab for, og derfor har vinderen helt selv fortjent at være vinder. Netop derfor bliver det lykkelige og derfor succesfulde liv en performance, fordi den psykologiske succes (at være

nemlig den eneste løsning der er: At individets selvforståelse indbefatter, at vedkommende er i stand til at tage sagen i egen hånd og handle som et ansvarligt menneske og derfor gøre sit for at forbedre den ringe situation, som vedkommende er ansvarlig for. At forsøge at få en højere indkomst ved at arbejde for den. Det lokkende ved sådan en indstilling er, at det på den måde pludseligt er nemt for velstående mennesker at forholde sig til mennesker, der befinder sig i vilkår, der er ringe både lokalt og globalt; Man kan bare forstå dem som nogen, der skal tage sig sammen. Dog er det de færreste idealistiske liberalister, der vil sige tingene så direkte. De forstår sig selv som ansvarlig for en mere intellektuel forståelse af liberalismens grundprincipper, og derfor kan man ikke forsimple liberalismen ved at

fortælle folk med ringe vilkår, at de bare skal tage sig sammen.

Det biologiske og selviske gen

Nej, tingene er mere komplicerede. Liberalismen er en ideologi, hvis hovedargumenter beror på en metafysisk forståelse af mennesket som et biologisk væsen. Men det beror

ikke noget liberalisterne i det 21. århundrede vil vedkende sig, og det er bestemt heller ikke den ideologi, de har. De har bare beholdt dele af den. Liberalismens retfærdiggørelse af meritokratisk adfærd beror på en myte om, hvad darwinisme er. Nemlig at mennesket er et biologisk væsen, der er tilpasset et miljø, hvor kun den stærkeste, mest intelligente og mest handlekraftige overlever. Myten består i at den stærkeste, mest intelligente og mest handlekraftige er den mest tilpassede. Det darwinistiske mantra er: Survival of the fittest, og det opsummerer grundlæggende også hvad darwinisme i sin helhed er: At den mest tilpassede overlever. Det betyder ikke, at liberalistiske ansvar for at blive tilpasset ved at blive stærk, intelligent og handlekraftig også er ansvaret for at blive darwinistisk tilpasset. Men det er grundlæggende deri myten består, og som det intellektuelle liberalistiske segment retfærdiggør deres filosofier ud fra. En af disse er filosofen Ayn Rand, som om bankdirektør Lars Seier

"Liberalismens retfærdiggørelse af meritokratisk adfærd beror på en myte om, hvad darwinisme er"

udelukkende på en myte, som i sin simple form er kvasi-socialdarwinisme. Og hvad betyder så det? Det betyder, at man bruger naturvidenskabens viden om det biologiske menneske til at retfærdiggøre en kultur, hvor det er tilladt at den stærkeste overlever – fordi sådan er det også i naturen. Socialdarwinisme var en forståelse af mennesket, der retfærdiggjorde racehygiejne og faktisk også udgjorde kolonialismens politiske principper i det 19. århundrede. Naturligvis er det

Christensen herhjemme flere gang har ytret som sin inspirationskilde. Ayn Rand er led i en kæde af liberalistiske filosoffer, der gør darwinismen relevant for deres filosofi ved at referere til "det selviske gen", der forstår mennesket som fuldstændig egennyttigt. Selv i betragtningen af at mennesket helt afhænger af en gruppe i forhold til at overleve.

Hvad betyder det at være tilpasset?

Men det er en misforståelse. At være

tilpasset afhænger ikke udelukkende af, hvad det enkelte menneske beslutter sig for at være eller gøre. At være tilpasset afhænger af, hvad der foregår udenfor skindets grænser såvel som indenfor skindets grænser. Det vil sige det økologiske system og det menneskelige sociale system. Disse er elementer, som intet enkelt individ har den fulde magt over. Man kan så diskutere, hvad succeskriteriet er for et succesfuldt menneske. Men det er under alle omstændigheder ikke naturvidenskabens, og var heller ikke Charles Darwins opgave at give et svar på dette. Det var udelukkende at komme med en regel og beskrivelse af, hvad og hvem der overlever, og det var de mest tilpassede arter. At skabe værdier, der gør mennesket succesfuld, er ikke et spørgsmål om, hvad biologien gør, og dermed sagt hvad

dyrene og naturen gør, men et spørgsmål om hvilke sociale og kulturelle kriterier, vi stiller til os selv i forhold til at være succesfulde mennesker. Mennesker, der kun kan være del af en gruppe og et fællesskab og del af et økologisk system. Liberalisten mener, at det at være succesfuld er ensbetydende med at være succesfuldt tilpasset: At forstå forbrugerens behov og dermed dække efterspørgslen ved at producere og sælge varen. Intet andet. Hele det frie marked bliver af filosoffer retfærdiggjort som et system, der bare afspejler naturens forhold. Den grundlæggende liberale misforståelse er, at det at være succesfuldt tilpasset som en afskåret organisme i naturen er det samme som at være et succesfuldt menneske både politisk og kulturelt, og her er der ingen direkte

"Vi er ikke udelukkende ansvarlige for de handlinger, vi foretager som individer, men vi er komplet ansvarlige for de handlinger, vi foretager os i fællesskab"

sammenhæng. Individet er på nuværende tidspunkt kun til som konsekvens af at være darwinistisk succesfuld som en hel art, og individet er på nuværende tidspunkt kun til som konsekvens af at være i et fællesskab af en gruppe i et økosystem, som det har tilpasset sig. Økosystemet er ikke noget, vi bevidst har kunnet handle i forhold til, fordi vi i det meste af vores historie ikke har haft den tilstrækkelige viden, men vi har altid kunnet bestemme, hvad det er for værdier, der skaber mest sammenhængskraft og som samtidig skaber et liv, der er værd at leve. Det bliver derfor op til os at beslutte, hvilke værdier, der er mest kløgtige at have i

forhold til at indrette de økonomiske regler, der er tilpasset de faktuelle økologiske forhold.

Det tilpassede fællesskab

At retfærdiggøre de liberalistiske værdier ved at referere til darwinistiske regler i naturen er en fuldstændig fejlvurdering. Vi er ikke udelukkende ansvarlige for de handlinger, vi foretager som individer, men vi er komplet ansvarlige for de handlinger, vi foretager os i fællesskab. På den måde skal man forstå det darwinistiske menneske i naturen og skabe værdier, og det er langt fra det, liberalisme og meritokratiet gør. Hvis vi gerne vil være succesfulde og

Filosoffen Ayn Rand (1905-1982) er led i en kæde af liberalistiske filosoffer, der gør darwinismen relevant for deres filosofi.

tilpassede, så må vi nødvendigvis afvise den liberale forståelse af mennesket. For vi kan ikke handle politisk i fællesskab, og dermed fortsætte med at tilpasse os, hvis vi forstår os selv som liberalismen gør det. Vi må forstå, at der findes bedre og mere fornuftige måder at vurderer mennesker på: Tager de hensyn til mennesker ved at agere bæredygtigt? Betyder andre mennesker noget for dem, når de tilegner sig et handlingsmønster, der er velmenende i forhold til de økologiske forhold og dermed også andre mennesker på sigt? Inkluderer disse andre mennesker flere generationer, og derfor også vores børn?

At Afrika er et kontinent, som kæmper med store udfordringer, er ikke et problem, der er kommet som konsekvens af handlinger, der er foretaget af enkelte og ansvarlige

individer, men en konsekvens af handlinger begået i et globalt fællesskab, som det internationale erhvervsliv er en afgørende del af. Afrika er en del af et økonomisk fællesskab, der bliver mere og mere globaliseret, og sådan skal vi også forstå Afrika, hvis kontinentet skal hjælpe sig selv, og dermed også os, ved at løfte sig selv ud af fattigdom. Hvis Europa skal undgå en flygtningestrøm, der destabiliserer den europæiske økonomi og dermed også Afrikas på sigt, så er det en nødvendighed at tage et fælles ansvar for Afrika. Derudover må det anerkendes, at Afrika ligeså meget er del af det globale økologiske system, som Europa er det, og derfor bør og skal klimadagsordnen på det globale plan nødvendigvis være højere prioriteret.

Skrevet af Simon Hjortdal

Simon er bachelor i idehistorie og retorik ved Aarhus Universitet. Derudover har han erfaring med bevidsthedsfilosofi fra sit kandidatstudie i filosofi på Københavns Universitet. Hans særlige interesseområder er vestlig psykologi, politisk filosofi samt etik- og moralfilosofi.

DANMARKS UDSIGTER I BREXITFORHANDLINGERNE

En af de fem hjørnesteen som regeringen lægger vægt på i sin udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi for 2017-2018, er dansk stillingtagen til Brexit. Regeringen vil fortsætte sit arbejde for at sikre et slankt og effektivt EU, med fokus på essentielle kerneopgaver. Her fremhæves især migration, sikkerhed og vækst.

"Regeringens fokus på EU's økonomi og Danmarks status i samarbejdet giver mening når man tænker på, at Danmark er på top 10-listen over bidragydere til unionens økonomi"

Samtidig skal EU's budget og fortsat økonomisk bæredygtighed sikres gennem samarbejde. Danmarks samlede interesser skal tilgodeses i den nyorientering som forhandlingerne – og det endelige Brexit – resulterer i. Det skal sikres gennem en øget repræsentation ved EU, flere danske ansatte ved EU-institutionerne og ved at sikre tilstrækkelige ressourcer til Udenrigsministeriets Brexit Task Force. Der skal også skrues op for diplomatiet ved at styrke ambassaderne i Berlin, Paris og London – byer, som i strategien kaldes "centrale europæiske beslutningsprocesser". Samtidig lægges der op til at sikre eksisterende samarbejdsaftaler og finde nye alliancepartnere, hvis værdier og interesser flugter med Danmarks.

Fokuspunkterne udspringer af praktiske bekymringer

Regeringens fokus på EU's økonomi og Danmarks status i samarbejdet giver mening når man tænker på, at Danmark er på top 10-listen over bidragydere til unionens økonomi. På denne liste ligger også Storbritannien, og derfor bliver Brexit dyrere for de øvrige bidragydere. Danmark og Østrig har tidligere fundet sammen i en fælles bekymring over den ekstraregning, Brexit vil medføre. Derfor er det naturligt for regeringen – hvis bagland præges af EU-kritiske Liberal Alliance og Dansk Folkeparti – at den vil arbejde for en sikring af kontinuitet i EU-samarbejdet og minimere den stigning i EU-bidrag, som følger i kølvandet på Brexit. Begge partier har også været kritiske i forhold til den øgede bureaukratisering af EU-samarbejdet. Det vil derfor være nærliggende for regeringen at signalere, at den trækker i arbejdstøjet for at sikre unionens økonomiske bæredygtighed og Danmarks samarbejde på den europæiske scene. Det kan være en måde at sikre ro på i forhold til de indre linjer i regeringen, som har et bredt bagland der skal stilles tilfreds.

Økonomisk ansvarlighed er også et fokuspunkt for regeringen i indenrigspolitisk sammenhæng, og det vil derfor ligeledes have en naturlig indflydelse på dens indsatsområder i Brexit-forhandlingerne. Samtidig vil regeringen både prioritere eksisterende samarbejdsaftaler og skabe nye alliancer. Ifølge Dansk Erhverv var Storbritannien afsætningsmarked for 8,5 % af Danmarks årlige eksport i årene 2005-2015.

Derfor er et fokus på eksisterende og nye samarbejdsaftaler helt naturligt i en situation, hvor en af Danmarks store samarbejdspartnere trækker sig fra den fælles handelsplatform, og hvor fremtidens samhandel med denne partner således bliver usikker. Regeringen prioriterer derfor

erhvervslivet og særligt Liberal Alliance har udtalt klare holdninger i denne sammenhæng. Regeringen tænker sandsynligvis både på helt nære job- og erhvervsforhold, sit eftermæle og sine muligheder for genvalg, hvis den ikke er i stand til at sikre danske arbejdspladser. Fokus på samarbejde med andre medlemslande kan også indebære et ønske om at sikre nogle af de private og EU-arbejdspladser, der skal flyttes i forbindelse med Brexit. Danmarks interesse gælder primært stillinger inden for medicinal- og finanssektoren, eksempelvis storbankerne og det europæiske lægemiddelagentur, EMA. I kampen om EMA's fremtidige placering kan Danmark dog ende med at tabe som resultat af politiske studehandler. Men netop dér kan fokus på eksisterende og

nye samarbejdspartnere være et plus for Danmark. I den forbindelse kan regeringen kigge mod mindre lande i Nordeuropa – eksempelvis Sverige, Holland og Finland. Jo stærkere samarbejde der er og bliver bygget op, jo bedre er Danmark klædt på i de politiske studehandler, der uvægerligt vil præge placeringen af EU-arbejdspladser. I forhold til at sikre de private arbejdspladser kan det tilsvarende være nødvendigt at gå nye veje, fordi situationen er så unik i europæisk integrationshistorie. Derfor ligner det en klar strategi for regeringen, at øget samarbejde også skal sende Danmark ind i kampen om nye arbejdspladser. Det vil være et

Storbritannien og Danmark har gennem årene delt en udpræget skepsis overfor dele af EU-samarbejdet. Med førstnævntes exit bliver denne skeptiske linje sværere at føre, fordi Danmark ikke længere har en sværvægter at læne sig op af. Derfor er Danmark tvunget til at orientere sig på ny, og målsætningen om at reformere EU indefra og forstærke Danmarks stilling i samarbejdet, kan være regeringens måde hvorpå den placerer sig i en virkelighed, hvor Danmark risikerer at stå yderligere marginaliseret i EU.

"Danmark er ikke gået fri af den isolationisme, der i stigende grad præger den politiske tone i Europa og USA"

boost for dansk økonomi og en strategisk sejr for regeringen, der for øjeblikket er presset i meningsmålingerne. Fokus på integration, sikkerhed og vækst, samt målsætningen om at finde nye samarbejdspartnere, som deler Danmarks værdier, kan også afspejle den politiske virkelighed, regeringen opererer i. Danmark er ikke gået fri af den isolationisme, der i stigende grad præger den politiske tone i Europa og USA. Fokus på økonomi, sikkerhed og værdifællesskaber kan læses som et bidrag til at navigere det europæiske samarbejde ind i en ny virkelighed. En målrettet indsats for et slankt og effektivt EU kan være et svar på de udfordringer, EU-samarbejdet står overfor.

Økonomien og værdierne i højsædet – men husk befolkningen

Der er et klart fokus på danske værdier og dansk økonomi i regeringens oplæg. Vægtningen kan dog hurtigt kamme over, og regeringen skal være forsigtig med, hvordan den balancerer danske interesser i forhold til det tværnationale samarbejde. Den stigende folkelige skepsis over for globaliseringen står i modsætning til den dagsorden, skiftende regeringer både i Danmark og i andre europæiske lande forsøger at sætte. Antiglobaliseringen er blevet mere rodfæstet i mange landes befolkninger i takt med at den internationale handel har tabt pusten. Regeringens argument om at globaliseringen gavner alle lag af det danske samfund er blevet kaldt en

"Regeringens vision og målsætninger, som den fremlægger i den nye strategi, viser gode takter, men balancen kan være svær at finde, når visioner møder virkeligheden"

"sandhed med modifikationer" af velfærdsforsker Jørn Henrik Pedersen. Hans pointe er, at den fordelingspolitiske dimension af den øgede nationale velstand er lige så vigtig som det faktum at der kommer billige varer hjem.

Lavere varepriser er én ting, noget andet er den øgede konkurrence på arbejdsmarkedet, som trækker i den modsatte retning og giver lavere lønstigninger end man ellers ville opleve. Regeringen har derfor en stor opgave i at få befolkningen med på projektet – især den del af befolkningen, som føler at den påvirkes negativt af øget konkurrence med udenlandsk arbejdskraft og udflytning af arbejdspladser.

Derfor kan et nationalt fokus være en fordel, men regeringen skal på den anden side vægte, at den ikke stiller sig for isolationistisk i EU. Danske interesser skal tilgodeses, men hvis regeringen ønsker et stærkt indre marked og et stærkt samarbejde i EU efter Brexit, må den også være indstillet på kompromisser.

Regeringens vision og målsætninger, som den fremlægger i den nye strategi, viser gode takter, men balancen kan være svær at finde, når visioner møder virkeligheden. Herhjemme må regeringen samarbejde og nå en så bred aftale som muligt – gerne hen over midten – for at sikre, at dens visioner og strategier ikke bliver en indenrigspolitisk kampplads efter et

valg og muligt regeringsskifte. Men først og fremmest må regeringen arbejde benhårdt for at engagere befolkningen og dele det gode budskab, den ser i EU. Historisk set er EU-modstanden rykket fra venstrefløjen mod højre i Danmark. I takt med at den centrale styring af EU-komplekset er taget til, er det blevet vanskeligere for højrefløjen at stå inde for samarbejdet, og især DF har været god til at sætte ord på den modstand. I de lande, hvor finanskrisen har ramt hårdest, og man dermed har mærket mest til EU's strammere kurs på det økonomiske område, er det lettere at for venstrefløjen til at samle sig som modstander.

Men i Danmark har venstrefløjen med tiden fokuseret mere på det positive ved unionen – eksempelvis samlingen af Europa og optagelsen af østlande. EU-modstanden er således i højere grad højrefløjens domæne. Derfor skal regeringen også huske sit bagland i denne proces, og den skal arbejde på at samle dens base og få sit EU-venlige

budskab igennem, særligt til DF's udpræget EU-skeptiske vælgerapparat. Men dette kan ikke lykkes med danske målsætninger alene, for den politikerlede og EU-skepsis, som Brexit har vist særdeles tydeligt, er ikke et isoleret dansk eller britisk fænomen. Så der skal også arbejdes på at indfri regeringens målsætning om øget samarbejde med udlandet, især i forhold til at imødekomme den folkelige modstand, som projektet EU har mødt i senere år.

Følelsen af distance mellem EU's centrale ledelse og de fjerne dele af medlemslandene bliver ikke mindre, og modsætningsforholdet vil kun vokse sig større og mere problematisk, hvis politikerne ikke finder fundamentalt nye baner at arbejde i, og nye måder at kommunikere fordelene ved samarbejdet på. Dette er muligvis regeringens største udfordring og potentielle benskænd i processen, og det bør være et af de væsentligste fokusområder. Brexit viser om noget hvad der sker, hvis politikerne ikke tager deres befolkningers indsigelser til efterretning i tide.

Skrevet af Martin Armbrust

Martin er uddannet historiker med bachelor- og kandidattilvalg i engelsk fra Aarhus Universitet. Hans fokusområder hos UA er amerikansk indenrigs- og udenrigspolitik, historiebrug i danske og udenlandske medier og til dels britisk politik.

SURROGATMODERSKAB I NATIONAL OG INTERNATIONAL KONTEKST

I I efteråret 2017 bragte DR-nyhederne en artikel om et israelsk firma kaldet Tammuz. Tammuz tilbyder barnløse par fra blandt andet Danmark muligheden til at gøre brug af en surrogatmor i deres ønske om at blive forældre. Det i sig selv er ikke kontroversielt eller nyt. Det der gør dette firma kontroversielt i en

"I dag defineres en surrogatmoder som en kvinde, der gennemgår en graviditet for en anden/andre, hvorefter barnet gives til den anden/andre."

dansk kontekst er, at det i Danmark er ulovligt at gøre brug af kommercielle surrogater, hvorfor firmaets skandinaviske afdeling er beliggende i Sverige. Dette skyldes, at vores broderfolk mod øst har valgt at lovgive anderledes på området. Det kan synes absurd, at to så identiske lande, som Danmark og Sverige, har forskellig lovgivning på området omkring surrogatmoderskab. Men brugen af en surrogatmor er generelt noget, der deler vandene. Ikke kun i Danmark, men også i resten af verden. Jeg vil i denne artikel belyse emnet i en national og en international kontekst. Hvad er et surrogatmoderskab, hvilke juridiske og etiske konsekvenser kan det have, og hvad er vores forståelse af forældreskab egentlig?

Definition

Surrogatmoderskab er ikke et nyt opstået fænomen. Faktisk kan den første surrogatmor dateres helt tilbage til det gamle testaments tid (1. Mosebog kapitel 16), hvor Abraham og hans kone Sara oplevede, at de ikke kunne få børn sammen. Derfor fandt de løsningen, hvor deres slavekvinde Hagar skulle blive gravid med Abraham, hvorved slægten kunne videreføres. Siden har betegnelsen delvist ændret definition i takt med de mange teknologiske muligheder, der findes inden for fertilitetsområdet – dog er grundtanken fortsat den samme: En kvinde bærer og føder barnet, der er intenderet til at skulle blive barn af et andet par. I dag defineres en surrogatmoder som en kvinde, der gennemgår en graviditet for en anden/andre, hvorefter barnet gives til den anden/andre. Surrogatmoderen kan være genetisk beslægtet med barnet, idet det er hendes eget æg, der er brugt til undfangelsen. Det kan derimod ligeledes forekomme, at kvinden ikke er genetisk beslægtet med barnet, hun bærer, men at hun derimod er blevet insemineret med et

befrugtet æg fra en anden kvinde. Heraf den mere mundrette betegnelse: Rugemor. Denne praksis resulterer i, at barnløse hetero- og homoseksuelle par kan blive forældre ved hjælp af surrogater. Hos heteroseksuelle par kan altså både manden og kvinden være genetisk beslægtede til barnet, hvor det blandt homoseksuelle par kun er den ene part, der kan være genetisk beslægtet med barnet.

For både hetero- og homoseksuelle par gælder det, at de kan gøre brug af æg- eller sæddonorer. På denne måde blive succesraten for de fleste barnløse par næsten lig med 100 %, hvorfor dette må anses som en af de sikreste måder, hvorved barnløse par kan blive garanteret forældreskab.

Lovgivning

I mange vestlige lande, Danmark inklusive, er brugen af kommerciel surrogat ulovligt. Det betyder, at enhver form for pengeoverførsel i forbindelse med en graviditet og fødsel er ulovligt i forhold til dansk retspraksis. Derudover er det forbudt for sundhedsprofessionelle at yde nogen form for hjælp med fertilitetsprocesserne omkring brugen af en surrogatmor, ligesom der ikke kan etableres en kunstig befrugtning med mindre ægcellen stammer fra den kvinde, der skal føde barnet, eller sæden stammer fra hendes partner. Derudover er brugen af surrogatmødre i Danmark yderligere vanskeliggjort, idet moderen der føder barnet i Danmark anses som barnets retslige mor uanset æggets ophav. Det betyder, at brugen af surrogatmødre i

forhold til lovgivningen i Danmark vil have indvirkning på barnets retsstilling – og vil i tilfælde, hvor man gør brug af en surrogatmor uden for Danmark betyde, at barnet ikke umiddelbart kan opnå dansk statsborgerskab. Her skal de intenderede forældre derimod søge om adoption, hvorved sagen skal retsbehandles på lige fod med andre adoptionssager. Den danske lovgivning på området kan betyde at danske barnløse par tager til udlandet for at få gennemført en graviditet via en surrogatmor i håbet om efterfølgende at kunne søge om adoption af barnet.

Der findes ingen fælles international lovgivning på området til trods for fænomenets globale natur. De enkelte landes lovgivning bærer derimod præg af at være vedtaget på baggrund af et pludselig opstået behov. Et eksempel på dette kan være et land som Cambodja, der oplevede, at mange vesterlændinge kom til landet for at få et barn via en surrogatmor. På grund af muligheden for udnyttelse af fattige kvinder er det for nyligt blevet vedtaget i Cambodja at en sådan praksis er ulovlig. Dog er muligheden for at befrugte og transportere æg ikke ulovliggjort, hvilket betyder, at det er muligt at få befrugtet et æg i Cambodja og transportere det til et land, hvor

"Der findes ingen fælles international lovgivning på området til trods for fænomenets globale natur"

Dette advarer blandt andet Ankestyrelsen dog kraftigt imod, idet dette ifølge dem vil medføre en lang række etiske og juridiske dilemmaer, hvilket kan resultere i retsforfølgelse af parret, der eventuelt har handlet i god tro, og ønsker at bringe deres barn med hjem til Danmark – et barn, hvor de eventuelt ikke er barnets genetiske forældre, men vil optræde som de sociale forældre. Som lovgivningen er nu, er der ingen sympati for en sådan praksis.

Dette betyder, at forældreskab følger genetik, hvor den ene forældre kan risikere at skulle gøre brug af stedmoder-/fader adoption, hvorfor den ene forældre kan risikere at miste alle rettigheder til barnet ved en mulig skilsmisse.

brug af en surrogatmor fortsat er lovligt, hvorved graviditeten fortsat kan gennemføres på trods af den nyligt indførte lov i Cambodja. I Indien er det fortsat lovligt at bruge kommercielle surrogater for heteroseksuelle par, der har været gift i minimum to år, mens det i Nepal kun er ulovligt for kvindelige nepalesiske statsborgere at være surrogatmødre. Derfor er det muligt for udlændinge at rejse til landet og gennemføre surrogate graviditeter og senere fødsel idet lovgivningen ikke henvender sig til ikke-nepalesere. Eksemplerne viser, hvilket kaos der råder på området. Lovgivningen bærer præg af, at man reagerer på et problem frem for at forebygge og imødekomme eventuelle problematikker. Dette betyder, at der opstår situationer, hvor uheldige – og ofte de svageste – kan komme i

klemme i lovgivningen og håndhævelsen af denne. Her er der først og fremmest tale om surrogatmoderen og barnet, hun bærer. Lovgivningen kan nemlig betyde, at kvinden er tvunget til at flytte fra sit hjemland under graviditeten og føde under fremmede forhold, ligesom det kan skabe problemer for barnet idet manglende eller fejlagtig lovgivning på området kan betyde at barnet fødes uden nationalitet, rettigheder og for den sags skyld forældre. Af samme årsag anbefaler organisationer som Tammuz derfor at gøre brug af surrogatmødre fra Østeuropæiske lande, USA eller Rusland.

Teknologiens stormende fremskridt på fertilitetsområdet har været med til og vil fremover rykke ved nutidens forståelse af forældreskab. Forældreskabet opfattes ikke nødvendigvis længere som den statiske konstellation mellem en mand og en kvinde – men kan i stedet optræde i mange forskellige ordninger. Brugen af surrogatmoderskab er endnu en måde, hvorved forståelsen af det traditionelle forældreskab udfordres. Faktorer som genetik, arv, miljø og statsborgerskab er blot nogle af de områder, hvor brugen af surrogatmødre udfordrer vores traditionelle opfattelse. Samtidig udfordrer det også opfattelsen om,

"Brugen af surrogatmoderskab er endnu en måde, hvorved forståelsen af det traditionelle forældreskab udfordres"

På den måde ønsker de at imødekomme juridiske og til dels etiske problematikker. Men med dette som med alt andet, kan finansielle muligheder hos parret, der ønsker et barn, komme i spil. Generelt er det ikke en billig affære at gøre brug af en surrogatmor. Her betaler man både for kvindens ydelse, læge- og jordemoderhjælp under graviditeten, samt generel underhold af kvinden under graviditeten. I langt de fleste tilfælde vil prisen som minimum være en halv million danske kroner. Det er derfor ikke utænkeligt, at der kan opstå spekulationer i at gøre det så billigt som muligt, hvilket kan være en af grundene til at man ser, at brugen af surrogatmødre vinder frem i verdens mere fattige lande.

hvor meget et barn har ret til at vide om sit ophav. Skal barnet født af en rugemor have ret til at kende sin rugemor – og for den sags skyld sine donorer, der har betydet, at barnet er blevet til i det hele taget? Er forældreskab og retten til at kende sit ophav en menneskerettighed eller udtryk for en udløbet praksis? Er tiden inde til en ny forståelse af familie? Spørgsmålene er mange og viser tydeligt, hvor mange faktorer der må tages i betragtning i brugen af surrogatmødre. Ikke blot praktiske og juridiske omstændigheder, men i høj grad også etiske omstændigheder. Ved hjælp af teknologi er mange ting i dag mulige – men måske er ikke alle muligheder gode? Eller er det derimod sådan, at den danske lovgivning på området er udløbet, og et udtryk for et forsigtighedsprincip på et område,

"I sine studier fra Indien beskriver Pande, hvordan indiske kvinder, der optræder som surrogate ser deres ydelse som guds (hinduistiske guders) vilje og en mulighed for dem til at give en gave til en søster"

hvor der er lige så mange forskellige meninger, som der findes medlemmer i regeringen og Etisk Råd?

Ét står dog klart. En fælles global konsensus på området er tiltrængt, set i lyset af den klare mulighed der lige nu forekommer for at udnytte mindrebemidlede kvinder. Her er så spørgsmålet – som det er med megen lovgivning – om der skal vedtages love, der beskytter mod udnyttelse af kvinder frem for et direkte forbud mod enhver surrogat-praksis? På baggrund af ovenstående landes lovgivning på området fremgår det, at brugen af surrogatmødre vil forekomme til trods for et forbud, hvorfor mange landes (herunder EU) retspraksis på området bærer præg af at beskytte de svageste

parter i foretagendet, nemlig kvinden og barnet. En sådan praksis kunne vise sig at være en mulighed for Danmark. Faktum i dag er, at hvert tiende barn fødes som følge af en eller anden form for fertilitetsbehandling – hvorfor brugen af surrogate kan formodes at blive mere udbredt blandt barnløse danske par i fremtiden.

Tingsliggørelse af menneskekroppen

I sine studier fra Indien beskriver Pande, hvordan indiske kvinder, der optræder som surrogate ser deres ydelse som guds (hinduistiske guders) vilje og en mulighed for dem til at give en gave til en søster. Her beskriver Pande (2011) videre, hvordan de indiske kvinder altid beskriver

kvinden, der skal have barnet, som deres storesøster til trods for at det i nogle tilfælde var den indiske kvinde, der var den ældste. Dette beskriver Pande, som et symbol på det magtforhold der unægtelig opstår i disse aftaler, hvor rige, vesterlændinge tilkøber sig en ydelse hos en mindrebemidlet. Følelsen af forbundenhed og eventuelt søsterskab gør sig også gældende blandt de kvinder, der får barn via rugemor. Her beskriver de deres evige taknemmelighed ligesom deres følelse af forpligtelse i forhold til at tage sig ekstra godt af deres rugemor. Her er der for eksempel barnløse par, der udtaler, at de har tænkt sig at holde

signifikant indflydelse på deres tilværelse. Pande præsenterer i tillæg her til i sin artikel en klar holdning om, at der forekommer en eller anden form for udnyttelse i forholdet. En udnyttelse af fattige indiske kvinder, som på grund af deres håbløse situation i ekstrem fattigdom og en familie at forsørge, bliver nødt til at bære og føde riges børn for at kunne tjene, hvad der svarer til fem årslønne.

Den samme tankegang om tingsliggørelse af kvindekroppen har været præsenteret af blandt andet Etisk Råd i Danmark. Her peger rådet blandt andet på vigtigheden af fosterets udvikling under graviditeten,

"Følelsen af forbundenhed og eventuelt søsterskab gør sig også gældende blandt de kvinder, der får barn via rugemor"

kontakten, bygge hus til rugemoderens familie og generelt tage sig af hende. Alle disse materielle grunde bliver dog sat i baggrunden blandt de indiske kvinder. Blandt de indiske kvinder anses det som dydigt, at de modtager økonomisk hjælp til at forsørge dem selv og deres familie.

Dog beskriver kvinderne i samme ombæring, at de ikke ønsker at være grådige, men i stedet at de blot opfylder deres rolle som den pligtopfyldende kvinde, der ikke tjener penge gennem et fast arbejde, men derimod tjener penge på netop det at være den pligtopfyldende kvinde og mor. Det er et enormt kontrastfyldt forhold, der bliver beskrevet blandt rig og fattig – og dog ender begge parter med at yde hinanden en hjælp, som for begge parter kommer til at have en

hvor det blandt andet beskrives, at kvinden kan påvirke barnet genetisk på trods af hendes manglende genetiske forbundenhed til barnet. Ligeledes kan det opleves som problematisk for en kvinde at skulle give det barn væk, som hun har båret i ni måneder. I opremsningen af etiske dilemmaer påpeger Rådet ligeledes muligheden for at forældrene kan ønske, at rugemoderen får foretaget en abort af forskellige årsager. Her kan der opstå adskillige problemstillinger, hvis rugemoderen ikke ønsker at ende graviditeten af både moralske og økonomiske årsager. Både Pande og Etisk Råd fremlægger muligheden at lovliggørelsen af et altruistisk rugemoderskab kan være en mulighed i lande, der har lovgivet imod brugen af kommercielle surrogate. Den altruistiske form for

surrogatmoderskab kommer til dels til udtryk i Pande's studier af indiske surrogatmødre, hvor ønsket om at kunne hjælpe andre kvinder spiller en stor rolle i deres retorik om, hvorfor de har valgt at stille sig til rådighed. Men til trods for dette udtrykte altruistiske ønske, er der ifølge Pande ikke tvivl om, at den største motiverende faktor

tegner sig et billede af at lande enten har nultolerance eller ingen lovgivning på området. De lande, hvor man i efterkant indfører nultolerance, viser sig blot at "skubbe" praksissen med surrogat moderskab videre til et andet land, hvor der endnu ikke er lovgivet på området. Derfor kan der opstå sager som den nævnt fra Nepal, hvor udenlandske kvinder kan rejse der til for et midlertidigt ophold så længe deres graviditet varer, og gennemføre det surrogate moderskab. Der tegner sig altså et billede af, at til trods for en stram lovgivning på området i ét land, er det fuldt ud muligt blot at rejse til et andet land, hvor lovgivningen er anderledes. Hermed åbnes der op for muligheden for at udnytte både huller i lovgivningen globalt og mindre bemedlede kvinder, som får mulighed for at tjene penge på at bære og føde børn for andre. Surrogatmoderskabets både nationale og globale problemstillinger gør det ikke blot til et svært område at håndtere rent juridisk, men har også indvirkninger på faktorer som etik,

"De lande, hvor man i efterkant indfører nultolerance, viser sig blot at "skubbe" praksissen med surrogat moderskab videre til et andet land, hvor der endnu ikke er lovgivet på området"

for kvinderne er udsigten til markant økonomisk hjælp til dem selv og deres familie. I tråd med dette bliver det udtrykt gennem Etisk Råd, at muligheden for et fuldstændigt altruistisk surrogatmoderskab må formodes at være utopisk, hvor en eller anden form for ydelse altid må formenes at være til stede ved en tjeneste i denne størrelsesorden.

Opsummering

Denne korte gennemgang viser, at der

menneskerettigheder, retten til at kende sit ophav samt problemstillinger relateret til oplevet barnløshed. Dette kan blandt andet være medvirkende til at brugen af surrogatmoderskab i høj grad fortsat behandles som kontroversielt i Danmark, til trods for at teknologien for længst har skabt utallige muligheder i denne retning, og til trods for at det allerede er meget udbredt blandt barnløse par over hele verden. Det har blandt andet Tammuz tænkt sig at ændre på, ved at tilbyde danske barnløse par nemt og effektivt

at finde en surrogatmor uden for Danmark. På denne måde ønsker de at være med til at regulere et ellers ureguleret "marked". Personligt, er jeg som mange ramt af vægelsind på området. Det er svært for mig fuldstændigt at gennemskue sagens omfang, da der synes at være utallige interessenter i spil – ligesom der derfor er mange hensyn at tage. Alligevel vil jeg forsøge at komme med en konklusion på baggrund af ovenstående gennemgang. Jeg kan hurtigt blive mudret ned i tankegangen om gemen udnyttelse og i-landes rovdrift af fattige og trængende mennesker i udviklingslandene. Alligevel er det

hvilket vil betyde, at mange ikke vil ønske at gøre brug af surrogate, men for dem der ønsker at gøre brug af det, føler jeg, at et firma som Tammuz søger at tilgodese alles bedste. Det er reguleret, således at chancen for grov udnyttelse mindskes, ligesom de gør sig umage for at sikre, at de par de skal have et barn via surrogate er egnede. Mit forslag vil derfor være, at i stedet for i nogle lande at indføre totalt forbud, mens der i andre lande ikke findes lovgivning på området, når frem til en fælles konsensus om en reguleringspraksis, der søger at tilgodese så mange som muligt. Jeg siger ikke, at dette er nogen nem

"Man skylder verdenssamfundet at skride til handling og oprette retningslinjer, der beskytter de svageste i denne praksis – som for mig at se er kvinden, og det barn hun bærer"

vigtigt at være realistisk. Brugen af surrogatmødre er her – og det er kommet for at blive, om vi kan lide det eller ej. Jeg tror derfor ikke, at det er vejen frem at lovgive stramt på området, idet det for mig at se kun efterlader en masse tabere, som bliver fanget på den forkerte side af loven for noget, hvor de forhåbentligt har handlet i god tro. Ønsket om et barn er et stort ønske blandt mange mennesker, hvorfor jeg tror, at mange vil være villige til at tage mange metoder i brug for at få deres ønske opfyldt. At Tammuz "reklamerer" på det danske marked, kan på nogle punkter virke frastødende – men måske er det netop den form for regulering, som firmaet tilbyder, der i virkeligheden er den mest skånsomme og hensigtsmæssige? Det vil altid være et etisk og moralsk dilemma,

opgave, men jeg mener, at man skylder verdenssamfundet at skride til handling og oprette retningslinjer, der beskytter de svageste i denne praksis – som for mig at se er kvinden, og det barn hun bærer. Uanset hvordan lovgivningen i fremtiden kommer til at forme sig på området både globalt og nationalt i Danmark, må vi aldrig glemme, at målet ikke i alle tilfælde helliger midlet.

**Skrevet af Anne Marie Dixer
Burgdorf**

Anne Marie har en bachelor og kandidat i Folkesundhedsvidenskab fra Københavns Universitet. Hendes interesseområde er blandt andet sundhedspolitiske forhold fra både et nationalt og internationalt perspektiv.

Find UA på nettet

▲ Vores hjemmeside

For at læse mere om UA, samt for at få de nyeste analyser, besøg vores hjemmeside på:

www.en-udenrigsanalyse.dk

▼ Sociale Medier

Vi er også at finde på de sociale medier:

Facebook: @Udenrigsanalyse

Twitter: @UDNRIGSANALYSE

LinkedIn: En Udenrigsanalyse

